

845

На основу Амандмана XL тачке 2. на Устав Републике Српске („Службени гласник Републике Српске”, број 28/94), доносим

УКАЗ

О ПРОГЛАШЕЊУ ЗАКОНА О ЧЕКУ

Проглашавам Закон о чеку који је Народна скупштина Републике Српске усвојила на седници одржаној 3. и 4. јула 2001. године.

Број: 01-654/01
9. јула 2001. године
Бања Лука

Председник
Републике
Мирко Шаровић, с.р.

ЗАКОН

О ЧЕКУ

I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим законом уређује се садржај, издавање чека и пословање чеком.

Члан 2.

Чек у смислу овог закона представља средство плаћања.

Члан 3.

У овом закону:

1. „Трасант” је лице које је издало чек;
2. „Трасат” је лице које врши исплату чека;
3. „Индосамент” означава пренос права из чека на новог имаоца чека;
4. „Одговорност и плаћање” означава исплату по виђењу, исплату целе суме или извесног дела јемством;
5. „Регрес због неисплате” означава могућност остваривања регреса против индосаната, трасанта и авалисте у случају одбијања исплате чека једног од њих;
6. „Умножавање” означава могућност издавања чека у земљи и иностранству у два или више истоветних примерака;
7. „Застарелост” представља могућност застаривања потраживања из чека;
8. „Тужба из основног односа” је могућност поврата чека редовном парницом против трасанта или свог непосредног индосанта уместо подизања регресне тужбе.

II - САДРЖАЈ И ИЗДАВАЊЕ ЧЕКА

Члан 4.

Чек садржи:

1. ознаку да је чек, написано у самом слогу исправе, или ако је ова издана на страном језику, израз који на том језику одговара појму чека;
2. безуслован налог да се исплати одређени износ новца из трасантовог покрића;
3. име оног који треба да плати (трасат);
4. место где треба платити;
5. ознаку дана и места издавања чека;
6. потпис оног који је чек издао (трасант).

Члан 5.

Чек који је платив у земљи може се трасирати само на банку.

Чек платив ван земље може се према закону места плаћања трасирати и на друга лица.

Члан 6.

Исправа која не садржи све елементе набројане у члану 4. и која није трасирана према члану 5. овог закона, не важи као чек, осим у случајевима који су одређени у следећим ставовима.

Уколико није нарочито одређено, важи као место плаћања оно место које је означено поред трасантовог имена.

Чек у коме није назначено место издавања, сматра се да је издат у месту које је означено поред трасантовог имена.

Одређивање камата у чеку сматра се као да није написано.

Члан 7.

Чек се сме трасирати само на трасата код којег трасант има покриће којим може располагати путем чека, на основу споразума са трасатом.

Трасат који изда чек без покрића дужан је имаоцу чека надокнадити сву насталу штету.

Члан 8.

Чек може гласити: на име, по наредби и на доносиоца.

Чек на име који садржи ознаку „или доносиоцу”, односно други израз који то значи, важи као чек на доносиоца.

Чек без ознаке лица, коме се има платити (корисник, реминент) важи као чек на доносиоца.

Чек може гласити на име или по наредби самог трасанта.

Чек на доносиоца у коме су трасант и трасат исто лице не важи.

Члан 9.

Трасант одговара за исплату. Свака одредба којом би се он ослободио одговорности за исплату сматра се да није ни написана.

III - ИНДОСАМЕНТ

Члан 10.

Чек на доносиоца преноси се једноставном предајом. Чек по наредби и чек на име, преноси се индосаментом.

Чек у коме је трасант ставио речи „не по наредби” или други израз који значи то исто, преноси се у облику и са дејствима обичног уступања (цесије).

Чек на доносиоца може се претворити у чек на име или у чек по наредби одговарајућим пуним индосаментом.

Члан 11.

Индосамент мора бити безуслован. Сваки услов који је био стављен сматра се као да није написан.

Делимични индосамент је ништаван.

Исто тако ништаван је и трасатов индосамент.

Индосамент „на доносиоца” важи као бланко индосамент.

Свако лице које, изузимајући трасата, стави на полеђини чека издатог на доносиоца свој потпис, не испишујући одредбу о индосаменту, одговара као трасантов авалиста. Чек овим не губи особину чека на доносиоца.

Индосамент на трасата важи као признаница о исплати, изузимајући случај када трасат има више пословница (централа, филијала), а индосирање је извршено у корист пословнице која се налази у месту различитом од онога на које је чек био трасиран.

IV - ОДГОВОРНОСТ И ПЛАЋАЊЕ

Члан 12.

Изјава о акцепту, која би се ставила на чек, нема правног дејства.

Члан 13.

Исплата чека може се за цели чековни износ или за одређени део обезбедити јемством (авалом).

Авал може дати свако лице осим трасата.

Члан 14.

Чек се плаћа по виђењу.

Чек у коме би доспелост била друкчије назначена је неважећи.

Члан 15.

Чек који се има платити у нашој земљи мора се трасату поднети на исплату и то рачунајући од дана издавања:

1. у року од осам дана ако је место издавања и плаћања у нашој земљи једно исто место, а у року од петнаест дана ако су то различита места;

2. у року од двадесет дана ако је чек издат у било којој европској земљи;

3. у року од четрдесет дана ако је чек издат у било којој земљи изван Европе.

Изузетно од става 1. овог члана, циркуларни чек може се поднети на исплату у року од шест месеци од дана издавања.

Сматра се да је чек поднет на исплату кад је поднесен некој овлашћеној организацији за обављање платног промета, чији је трасат члан или код кога има заступника.

Члан 16.

Кад се чек трасира из једног места у друго место и када у тим местима не важе исти календари, онда се дан издавања доводи на дан који му одговара у календару и који важи у месту плаћања, па се према том одређује доспелост.

Члан 17.

Трасантова смрт ни његова чековна неспособност за обавезивање немају никаквог утицаја на дејство чека, кад наступе после издавања чека.

Трасат мора одбити исплату чека ако зна да је над имовином трасанта отворен стечај.

Члан 18.

Опозивање чека делује:

1. истеком рока који је одређен за подношење ради исплате,

2. ако трасант непосредно пошаље чек који гласи на име или „по наредби“ трасату, са наредбом да га намири лицу означеном у чеку, а опозивање стигне трасату пре него што је та наредба извршена.

Уколико нема опозивања, трасатова је дужност према трасанту да чек исплати и након што протекне рок за подношење, осим ако не постоји другачији споразум.

Трасант који би после истека рока за подношење располагао покрићем, мада је пуноважно опозвао чек, одговара за накнаду штете.

Члан 19.

Приликом исплате чека трасат може захтевати да му имаалац преда чек с потврдом на њему да је исплаћен.

Имаалац чека може одбити делимичну исплату.

У случају делимичне исплате трасат може захтевати да се она забележи на чеку и да му се уз то изда признаница на исплаћени износ.

Члан 20.

Чек који је с предње стране прецртан двема упоредним цртама, имаалац чека може наплатити само преко банке (члан 5. овог закона). Ово прецртавање може извршити било трасант било имаалац чека.

Прецртавање може бити опште или посебно.

Прецртавање је опште ако између две његове прте није ништа назначено или ако је написано „банка“, односно други израз који исто значи. Прецртавање је посебно, ако је између његових црта написано име неке одређене банке.

Опште прецртавање може се претворити у посебно, а посебно не може у опште.

Чек са посебним прецртавањем имаалац чека може наплатити само преко банке означене у прецртају. Али, означена банка може одредити неку другу банку да изврши ту исплату.

Брисање прецртаја или измена означене банке, сматра се као да није извршено.

Трасат који у случају општег прецртавања не исплати чек банци него неком другом лицу, или који у случају посебног прецртавања исплати чек којој другој, а не у прецртавању означеној банки, одговара за проузроковану штету. Накнада штете не може бити већа од чековног износа.

Члан 21.

Трасант, а и сваки имаалац чека, може забранити да се чек исплати у готовом новцу. Ради тога он мора на предњој

страни чека, преко слога написати: „само за обрачун“ или какав други израз који то исто значи.

У случају из става 1. овог члана чек се може намирити само обрачуном са трасатом или са лицем које има рачун код трасата. Овакав обрачун важи као исплата.

Ознака „само за обрачун“ не може се опозвати.

Ако не поступи по одредби за обрачун, трасат одговара највише до износа чека за штету коју би на тај начин проузроковао.

V - РЕГРЕС ЗБОГ НЕИСПЛАТЕ

Члан 22.

Имаалац чека може вршити регрес од индосаната, трасанта и авадијста, ако буде одбијена исплата чека који је поднесен на време (члан 15. овог закона).

Подношење на исплату и неисплата морају бити утврђени:

1. јавном исправом („протест због неисплате“), или

2. потписаном трасатовом изјавом на чеку којом одбија исплату, с ознаком дана кад је чек био поднесен. Изјава се мора у протестном року унети у регистар протеста, о чему протестни орган ставља потврду на чеку, односно његовом алонжу, или

3. датираном потврдом трасата, којом се утврђује да је чек био поднесен на време и да није намирен обрачуном.

Протест због неисплате мора се подићи пре него што протекне рок за подношење. Али за чек, поднесен на исплату последњег дана рока за подношење, ако не буде исплаћен, протест може подићи још и првог радног дана који долази за овим даном.

VI - УМНОЖАВАЊЕ

Члан 23.

Чек издат у земљи, а платив изван ње, може се издати у два или више истоветних примерака. У слогу сваког примерка мора се ставити његов текући број. Ако се то не учини, сваки примерак важи као посебан чек.

Чек на доносиоца не може се умножавати.

VII - ЗАСТАРЕЛОСТ

Члан 24.

Регресни захтеви имаоца чека против индосаната и против трасанта застаревају за шест месеци од протекла рока за подношење на исплату.

Регресни захтеви индосаната једних против других и против трасанта застаревају за шест месеци од дана када је индосант искупио чек или од дана када је против њега код суда поступљено.

VIII - ТУЖБА ИЗ ОСНОВНОГ ОДНОСА

Члан 25.

Уместо да подигне регресну тужбу (члан 22. овог закона) имаалац чека, ако није другачије уговорено, може уз поврат чека остварити у редовној парници против трасанта или свог непосредног индосанта потраживање, проистекло из правног односа који је био основ издавања или преноса чека.

Потраживање из основног односа имаалац чека може остварити и онда кад нису испуњени услови за регрес или је овај застарео. У том случају имаоцу се од његовог потраживања одбија износ штете коју је тужени дужник претрпео због неблаговремено учињеног или због пропуштеног подношења чека.

IX - ОДРЕДБЕ ЗАКОНА О МЕНИЦИ КОЈЕ СЕ ПРИМЕЊУЈУ НА ЧЕК

Члан 26.

На чек се примењују следеће одредбе Закона о меници:

1) о разликама у износу (члан 8.);

2) о пуноважности потписа стављеног на меници која садрже потписе поменутих у члану 9. Закона о меници, као и пуноважности потписа лица које ради без овлашћења или које прекорачи своја овлашћења (члан 10. Закона о меници);

3) о индосаменту (чл. 14. до 19.) са изузетком прописа о акцептирању и одредби става 2. члана 18. Закона о меници;

4) о авалу (чл. 32. и 33.), с тим да трасатов авал нема чековноправно дејство;

5) о плаћању (члан 42.);

6) о извештавању (члан 46.) о напомени „без трошкова“ (члан 47.); о солидарној одговорности (члан 48.), о регресном износу (члан 49. став 1. и члан 50.), о предаји исправа и пребрисавању индосамента (члан 51.); у свим наведеним члановима изузимају се прописи о акцепту и о камати одређеној у исправи;

7) о вишој сили (члан 55.) изузев одредби о акцептирању;

8) о умножавању (члан 66.) изузев друге реченице првог става;

9) о преиначењу менице (члан 70.), изузев одредби о акцептирању уз додатак „штету која проистекне из искуљења преиначеног, као и лажног чека сноси трасант преиначеног чека, односно неистинити трасант лажног чека, ако су било ова лица (трасанти), било њихови намештеници којима је поверено руковање чекovima криви у погледу преиначења чека, односно у погледу издавања лажног чека. У сваком другом случају штету сноси трасат. Супротна погодба не важи“;

10) о протесту (чл. 71. до 78. и члан 79. став 2.) изузев одредбе о акцептирању и о протестовању на основу преписа чека (члан 73. тачка 1.);

11) о застерелости (чл. 81. до 86.);

12) о неоснованом обогаћењу (члан 87.) изузев одредби о акцептанту, али само ако нема места тужби из члана 25. став 2. овог закона;

13) о праву залога и придржаја (чл. 88. до 91.);

14) о амортизацији менице (чл. 92. до 95.) изузев одредби о акцептанту;

15) о сукобима закона (чл. 96. до 102.);

16) о остале одредбе (чл. 103. до 107. и 108. ст. 1. и 3. изузев прописа о акцептирању, те чл. 109. и 110.).

Члан 27.

За судско остваривање регресних захтева важе исти прописи о надлежности и доступку који важи за меничноправне регресне захтеве.

Х - КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 28.

Новчаном казном од 3.000 КМ до 17.000 КМ казниће се за прекршај предузеће или друго правно лице:

1. које трасира чек без датума или с неистинитим датумом издавања,

2. које чек из тачке 1. овог члана, иако зна за његове недостатке, преузме, пренесе или исплати,

3. које трасира чек противно одредби члана 5. овог закона,

4. које претвори посебно препртавање у опште или избрише било препртавање, било име означене банке (члан 20.).

За прекршај из става 1. овог члана, казниће се и одговорно лице у предузећу или другом правном лицу новчаном казном од 500 КМ до 1.700 КМ.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и физичко лице издавалац чека, новчаном казном од 500 КМ до 1.700 КМ.

Члан 29.

Новчаном казном од 3.000 КМ до 17.000 КМ казниће се за прекршај предузеће или друго правно лице:

1. које као трасант чека изда чек за који нема уопште или нема довољно покрића,

2. које као трасант чека и ако је знало да чек не може пуноважно опозвати, тако располаже покрићем да онемогући исплату чека (члан 18.).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се одговорно лице у правном лицу новчаном казном од 500 КМ до 1.700 КМ.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и физичко лице издавалац чека, новчаном казном од 500 КМ до 1.700 КМ.

У случају из става 1. овог члана трасант је дужан имаоцу чека надокнадити штету (члан 7.).

ХИ - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 30.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Број: 01-816/01
4. јула 2001. године
Бања Лука

Председник
Народне скупштине,
Др Драган Калинић, с.р.